Llinyn: Technegau Disgyblaethol - Drama - (Sgiliau Perfformio) Llais, Symudiad/Ystum, Mynegiant Wyneb

1

1

Cam Cynnydd 1		
Gwybodaeth a Sgiliau	Geirfa	Profiadau a Nodweddion
Gwybod/deall: • Mae perfformio mewn cymeriad yn digwydd ar lawer ffurf, gan gynnwys chwarae a chwarae rôl (nid yw wedi'i neilltuo i lwyfan yn unig). • Gall gwahanol weithgareddau ein helpu ni i ddweud straeon a chreu cymeriadau. • Mae deall sgiliau perfformio yn ein helpu i ddeall sefyllfaoedd bywyd go iawn, megis adnabod emosiwn a theimladau. Defnyddio/gallu: • Archwilio technegau dyfeisio syml. Dechrau archwilio cymeriadau, sefyllfaoedd a chydberthnasau cyfarwydd. • Dechrau creu darnau byrion e.e. chwarae rôl, efelychu sefyllfaoedd go iawn a sefyllfaoedd ffuglennol.	• rhewi'r ffrâm (delweddau llonydd/rhewi'r llun). • chwarae rôl. • meim • y gadair goch (pan ofynnir cwestiynau i'r disgyblion mewn cymeriad). Llais • cryf, tawel, lefel y sain Symudiad: • maint symudiad e.e. mawr/bach. • osgo • ffyrdd o gerdded • cyflymdra/cyflymder • aros/cychwyn • cyfeiriad Mynegiant Wyneb • emosiwn e.e. hapus/trist/blin	Mae'n hanfodol bod amrywiaeth o weithgareddau yn cael eu defnyddio sy'n rhoi'r cyfle i ddysgwyr archwilio, ymateb, myfyrio a chreu; creu, perfformio, gwerthuso Cymryd rhan mewn ystod o weithgareddau ymarferol sy'n annog 'chwarae dychmygus' a chwarae rôl. Chwarae rôl gydag eraill mewn sefyllfaoedd cyfarwydd, gan greu cymeriadau cyfarwydd o'u profiadau a'r gymuned. Ystod o weithgareddau ymarferol i archwilio technegau dyfeisio syml a datblygu dealltwriaeth o gymeriadau, sefyllfaoedd a chydberthynas e.e. y gadair goch, golygfeydd rhewi'r ffrâm. Edrych ar y gwahaniaeth rhwng syniadau, teimladau a naws mewn stori a'r rheiny mewn bywyd go iawn.

• Dechrau defnyddio'r llais yn briodol ac mewn ffyrdd gwahanol, ac adnabod y gwahaniaethau. • Dechrau archwilio symudiad neu ystum a'i ddefnyddio mewn ffyrdd gwahanol. • Dechrau archwilio mynegiant wyneb a'i ddefnyddio mewn ffyrdd gwahanol.		Perfformio gyda'r dosbarth mewn gwasanaeth boreol ac/neu i gynulleidfa.

Cam Cynnydd 2

2

Gwybodaeth a Sgiliau	Geirfa	Profiadau a Nodweddion
Gwybod/deall: • Mae perfformio mewn cymeriad yn digwydd ar lawer ffurf, ac yn cael ei greu am sawl rheswm e.e. yn broffesiynol, yn gymdeithasol ac ati. • Gall gwahanol weithgareddau ein helpu ni i ddweud straeon a chreu cymeriadau fwy manwl, yn ogystal ag archwilio cymeriadau anghyfarwydd. • Gall sgiliau perfformio amrywiol ein helpu i greu cymeriadau a'u cyfleu. • Mae cyfathrebu ag eraill mewn gofod perfformio yn chwarae rôl mewn cyfleu ystyr i'r gynulleidfa.	Strategaethau dyfeisio • meddyliau yn y pen • tablos • y gadair goch • gwaith byrfyfyr • chwarae rôl estynedig a thrafodol • ffuglennol a hanesyddol • hunaniaeth, y byd a'r gymuned ehangach Sgiliau lleisiol • goslef • eglurder • traw uchel/isel • cyflymder/tempo	Mae'n hanfodol bod amrywiaeth o weithgareddau yn cael eu defnyddio sy'n rhoi'r cyfle i ddysgwyr archwilio, ymateb, myfyrio a chreu; creu, perfformio, gwerthuso Cyfres o weithgareddau ymarferol i archwilio cerddi, dramâu, testunau, cael profiad o wahanol genres ysgrifennu o'r gymuned leol a'r gymuned ehangach. Archwilio cymeriadau, digwyddiadau a materion cyfoes, amrywiaeth a diwylliannau; gwylio, neu archwilio, theatr sy'n gynrychioliad gwreiddiol o ddiwylliannau Cymru a'r tu hwnt. Cymryd rhan mewn chwarae rôl estynedig. Ymarfer a pherfformio golygfeydd byrion.

• Mae perthynas rhwng yr actor a'r gynulleidfa mewn perfformiad (yn unol â'r elfennau cyfatebol a addysgir). • Mae deall sgiliau perfformio yn ein helpu i ddeall sefyllfaoedd bywyd go iawn megis adnabod emosiwn, teimladau, cydberthynas a sefyllfaoedd anghyfarwydd. Defnyddio/gallu: • Archwilio strategaethau dyfeisio fwy amrywiol i ddod yn ymwybodol o rôl a sefyllfa. Archwilio amrywiaeth ehangach o gymeriadau, sefyllfaoedd a chydberthnasau. • Creu darnau byrion e.e. chwarae rôl, efelychu sefyllfaoedd go iawn a sefyllfaoedd ffuglennol yn dangos ystod ehangach o gymeriadau, gan ddechrau archwilio'r rheiny sy'n fwy anghyfarwydd iddynt. • Dechrau defnyddio'r llais yn briodol ac mewn ffyrdd gwahanol ac adnabod y gwahaniaethau; archwilio'r cysylltiad rhwng hyn a chymeriad/rôl. • Dechrau archwilio symudiad neu ystum a'i ddefnyddio mewn ffyrdd gwahanol, ac archwilio'r cysylltiad rhwng hyn a chymeriad/rôl.	Symudiad • ystumiau • lefelau • safiad • ymwybyddiaeth o eraill mewn gofod Mynegiant Wyneb • emosiynau amrywiol • creu mynegiant e.e. aeliau, cyswllt llygad	Perfformio sioeau byrion yn y dosbarth, neu yn y gwasanaeth boreol, i'w cyfoedion. Defnyddio ac archwilio theatr ddosbarth, blychau propiau dosbarth, theatrau pyped, gwisgoedd fwy cymhleth. Mynd i'r theatr (ac/neu berfformiadau dros lif byw). Cymryd rhan pan fydd storïwyr a grwpiau theatr yn ymweld â'r ysgol.

- Dechrau archwilio mynegiant wyneb a'i ddefnyddio mewn ffyrdd gwahanol, ac archwilio'r cysylltiad rhwng hyn a chymeriad/rôl.

Cam Cynnydd 3

Gwybodaeth a Sgiliau

Gwybod/deall:

- Mae theatr/perfformio yn digwydd ar lawer ffurf ac mewn sawl arddull.
- Gellir creu perfformiadau i greu ac amrywio naws ac awyrgylch, a chael effaith ar y gynulleidfa.
- Mae datblygu gwell dealltwriaeth o sgiliau perfformio amrywiol yn ei gwneud yn llawer haws datblygu perfformiadau fwy argyhoeddedig a bodloni'n llwyddiannus amcanion yr arddulliau a ddewisir ac ati.

Defnyddio/gallu:

- Archwilio ac arbrofi gyda strategaethau dyfeisio fwy soffistigedig yn fwyfwy annibynnol, datblygu dealltwriaeth o gymeriadau, cymhellion a chydberthnasau.

Geirfa

- gweithrediad
- rhyngweithio
- ymateb
- cynildeb

Technegau dyfeisio

- tablos
- animeiddiad/symudiad haniaethol
- coridor cydwybod
- adroddiad
- ymsonau
- statws

Sgiliau lleisiol

- cyflymder
- lefel y sain
- acen
- taflu'r llais

Profiadau a Nodweddion

Mae'n hanfodol bod amrywiaeth o weithgareddau yn cael eu defnyddio sy'n rhoi'r cyfle i ddysgwyr archwilio, ymateb, myfyrio a chreu.

Archwilio arddulliau perfformio mewn ystod o wahanol genres/arddulliau e.e. sioeau cerdd, comedi, trasiedi.

Archwilio golygfeydd mewn cyd-destun (e.e. hanesyddol, pynciol, yn seiliedig ar destun).

Archwilio'r creu a'r defnydd o ddrama, yn seiliedig ar gyfleoedd dysgu ar draws y cwricwlwm.

Archwilio cymeriadau o gymuned ehangach, neu'r tu hwnt i wybodaeth gyfarwydd (anghyfarwydd).

• Cynnal y defnydd o'r llais, gan ystyried y cymeriad, y sefyllfa. • Cynnal y defnydd o symudiad, gan ystyried y cymeriad, y sefyllfa. • Cynnal y defnydd o fynegiant wyneb, gan ystyried y cymeriad, y sefyllfa. • Perfformio gydag ymwybyddiaeth gynyddol o eraill mewn gofod perfformio, gan ystyried y berthynas rhwng cymeriadau, mathau o lwyfan (yn unol â'r elfennau Drama cyfatebol a addysgir).	Sgiliau corfforol • dilyniannau o symudiadau • pellter rhwng actorion • lefelau	

Cam Cynnydd 4

Gwybodaeth a Sgiliau	Geirfa	Profiadau a Nodweddion
Gwybod/deall: • Mae arddulliau perfformio yn gofyn am ddefnyddio sgiliau perfformio mewn gwahanol ffyrdd i gael yr effaith a fwriedir ar gyfer y gynulleidfa. • Mae perfformio yn gofyn am gywirdeb llais, symudiad ac ystum, rhyngweithio â pherfformwyr eraill lle bo'n briodol a chysylltu â'r gynulleidfa. • Sut mae cyfarwyddiadau llwyfan yn arwain perfformiwr tuag at yr effaith a fwriedir.	• pellter rhwng actorion • ymarferydd • arddull perfformio e.e. realaeth, theatr gorfforol, melodrama Symudiad/Perfformiad • set, propiau, safle ar y llwyfan a gofod • bwriad, effaith, yr effaith ar gyfer y gynulleidfa • goleuo (LX)	Mae'n hanfodol bod amrywiaeth o weithgareddau yn cael eu defnyddio sy'n rhoi'r cyfle i ddysgwyr archwilio, ymateb, myfyrio a chreu. Dylid perfformio repertoire eang o sgiliau perfformio gan ddangos manylder cynyddol. Dylai hyn gyd-fynd â dyfnder ac ehangder yr astudio yng nghyd-destun yr elfennau drama. Perfformio fel rhan o grŵp a hwyluso'r cyfle ar gyfer perfformiad unigol/ymson.

• Rôl elfennau cynhyrchiad gwreiddiol mewn perfformio e.e. goleuo, sain, set, dylunaid set (defnyddio'r iaith briodol yn ôl y llinyn elfennau cyfatebol). Defnyddio/gallu: • Defnyddio strategaethau dyfeisio fwy soffistigedig yn fwyfwy annibynnol. • Dangos dealltwriaeth o gymeriadau, cymhellion, statws a chydberthnasau o fewn cyd-destunau fwy amrywiol (wedi'u sgriptio, wedi'u dyfeisio ac ati). • Cynnal y defnydd o'r llais gan ystyried y cymeriad, y sefyllfa a'r effaith a fwriedir ar gyfer y gynulleidfa. • Cynnal y defnydd o symudiad gan ystyried y cymeriad, y sefyllfa a'r effaith a fwriedir ar gyfer y gynulleidfa. • Cynnal y defnydd o fynegiant wyneb gan ystyried y cymeriad, y sefyllfa a'r effaith a fwriedir ar gyfer y gynulleidfa. • Byrfyfyrio, ymarfer a pherfformio gan roi sylw i dechneg, yn cynnwys technegau i gyfleu nodweddion arddull. • Perfformio gydag ymwybyddiaeth gynyddol o eraill mewn gofod perfformio (ymateb/rhyngweithio) gan ystyried y gydberthynas rhwng	• sain (SFX)

cymeriadau a chyfleu'r effaith a fwriedir i'r gynulleidfa. • Archwilio rôl elfennau crefft llwyfan i ategu perfformiad a'r nodau a fwriedir e.e. goleuo (LX), sain (SFX), set, propiau, dylunio llwyfan *(yn unol â'r elfennau Drama cyfatebol a addysgir)*		

Cam Cynnydd 5

Gwybodaeth a Sgiliau	Geirfa	Profiadau a Nodweddion
Gwybod/deall: • Defnyddio gwybodaeth a dealltwriaeth e.e. elfennau dylunio llwyfan, sgiliau perfformio wrth berfformio. • Mae arddulliau perfformio yn gofyn am ddefnyddio sgiliau perfformio mewn gwahanol ffyrdd i gael yr effaith a fwriedir ar gyfer y gynulleidfa. • Mae perfformio yn gofyn am gywirdeb llais, symudiad ac ystum, rhyngweithio â pherfformwyr eraill lle bo'n briodol a chysylltu'n ystyrlon â'r gynulleidfa. • Arddulliau perfformio fel cynrychioliad o amcanion a bwriadau ymarferwyr, cyd-destun hanesyddol a chymdeithasol ac ati, a sut gellir	Dylunio Llwyfan • lefelau mewn perfformiad; llwyfannau, sylfaen llwyfan, dec dur, dylunio llwyfan • math o lwyfan: bwa prosceniwm, theatr gylch, llwyfan traws neu lwyfan ymwthiol • LX; sbotolau, LEDs, strôb, golau meddal, dec goleuadau • SFX; seinyddion, bwrdd sain, effeithiau sain, haenu, llawn awyrgylch Geirfa perfformio (ac arddull) • theatr Brecht; theatr epig, *v-effekt*, ymbellhau, didactig ac ati.	Mae'n hanfodol bod amrywiaeth o weithgareddau yn cael eu defnyddio sy'n rhoi'r cyfle i ddysgwyr archwilio, ymateb, myfyrio a chreu. Profiadau gwreiddiol yn yr ysgol a thu allan i'r ysgol yng nghyd-destun perfformiad byw ac/neu berfformiad/cynhyrchiad. Dylid cael profiad o theatr amrywiol o wahanol gyfnodau, lleoedd a diwylliannau, ac sy'n cynrychioli amrywiaeth o hunaniaethau.

addasu'r rhain ar gyfer bwriadau creadigol newydd a'u defnyddio mewn perfformiad. • Elfennau technoleg a chrefft llwyfan i gefnogi perfformiad byw • Perfformiadau byw yn y theatr Defnyddio/gallu: • Defnyddio strategaethau a chonfensiynau dyfeisio a pherfformio soffistigedig, yn cynnwys y rheiny sy'n perthyn i arddulliau perfformio penodol e.e. *The System*, a hynny'n annibynnol a chyda bwriad creadigol. • Dangos dealltwriaeth effeithiol o gymeriadau, cymhellion, statws a chydberthnasau o fewn cyd-destunau fwy amrywiol (wedi'u sgriptio, wedi'u dyfeisio, realistig, afrealistig/haniaethol ac ati). • Cynnal y defnydd o dechnegau llais cynnil ac amrywiol gan ystyried y cymeriad, y sefyllfa a'r effaith a fwriedir ar gyfer y gynulleidfa. • Cynnal y defnydd o symudiad cynnil ac amrywiol gan ystyried y cymeriad, y sefyllfa a'r effaith a fwriedir ar gyfer y gynulleidfa.	• realaeth; Stanislavski, *The System*, unedau ac amcanion, cred, gwirionedd ac ati. • theatr Artaud; confensiynau perfformio 'Y Theatr Greulondeb'. • theatr realistig ac afrealistig • gestus • cyflymder, osgo, wyneb, tôn traed • gweithrediad, rhyngweithio, adweithio • cymhelliant: eisiau, meddwl, teimlo	

- Cynnal y defnydd o fynegiant wyneb cynnil ac amrywiol gan ystyried y cymeriad, y sefyllfa a'r effaith a fwriedir ar gyfer y gynulleidfa.
- Byrfyfyrio, ymarfer a pherfformio gan roi sylw i dechneg, yn cynnwys technegau i gyfleu nodweddion arddull.
- Cyfrannu fel unigolyn i berfformiad theatrig a chydweithio i greu, datblygu a chyfleu syniadau.
- Datblygu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o rolau a phrosesau arferion theatrig proffesiynol cyfoes.
- Gweithredu arferion gweithio diogel.
- Perfformio gydag ymwybyddiaeth effeithiol o eraill mewn gofod perfformio a chydberthnasau arbennig, yn cynnwys y dewis o lwyfan (e.e. bwa prosceniwm, theatr gylch, llwyfan traws neu lwyfan ymwthiol) gan ystyried y gydberthynas rhwng cymeriadau a chyfleu'r effaith a fwriedir ar gyfer y gynulleidfa.
- Cyfoethogi ymhellach sgiliau technegol a mynegiannol fel perfformiwr.
- Archwilio rôl elfennau crefft llwyfan i ategu perfformiad a'r nodau a fwriedir e.e. goleuo (LX), sain (SFX), set, propiau